

Početna stranica>Zakonodavstvo i sudska praksa>Nacionalno zakonodavstvo

Vnútroštátne právne predpisy

Maďarska

Na tejto stránke sa informácie o právnom systéme v Maďarsku.

Pramene práva

I. Legislatívna hierarchia

1. Základný zákon

Základný zákon Maďarska (maďarská ústava) (vyhlásený 25. apríla 2011) je na vrchole hierarchie právnych predpisov v Maďarsku a každý iný zákon musí byť s ním v súlade. Základný zákon prijíma **maďarský parlament** (známy aj ako národné zhromaždenie) a na jeho **zmenu** je potrebná **dvojtretinová väčšina hlasov všetkých poslancov parlamentu** (článok S(2) Základného zákona).

Základný zákon a jeho prechodné ustanovenia (Prechodné ustanovenia Základného zákona Maďarska vyhlásené 31. decembra 2011) **nadobudli účinnosť 1. januára 2012**.

Základný zákon pozostáva zo **šiestich častí**: preambuly s názvom **Národné vyhlásenie**, ako aj z častí s názvom **Základ** (články A – U), **Sloboda a zodpovednosť** (články I – XXXI), **Štát** (články 1 – 54), Osobitné právne poriadky a **Záver a iné ustanovenia**.

V časti s názvom **Základ** sú uvedené všeobecné ustanovenia a vymedzené sú:

forma vlády,
základné zásady fungovania štátu,
prenos určitých právomocí na Európsku úniu,
administratívne subjekty hlavného mesta Maďarska a regiónov,
hlavné ustanovenia o maďarskom občianstve a o tom, ako ho získať,
úradný jazyk Maďarska, štátny znak, zástava, štátna hymna, štátne sviatky a úradnú menu,
miesto Základného zákona v právnom systéme Maďarska, t. j. Základný zákon je základom právneho systému Maďarska,
postup pri prijímaní a zmene Základného zákona,
typy maďarských právnych predpisov,
počet základných zásad vrátane:
zákazu uchopenia moci a jej vykonávania silou,
zodpovednosti za osud Maďarov žijúcich za hranicami Maďarska,
spolupráce pri vytváraní európskej jednoty,
ochrany inštitútu manželstva,
zabezpečenia podmienok spravodlivej súťaže,
zásady vyrovnaného, transparentného a udržateľného riadenia rozpočtu,
záväzku chrániť a udržiavať prírodné zdroje,
budovania a zachovávanía mieru a bezpečia a snahy o spoluprácu so všetkými národmi a krajinami sveta zameraná na dosiahnutie udržateľného rozvoja ľudstva.

V časti nazvanej **Sloboda a zodpovednosť** sú stanovené základné práva a povinnosti. **Za základné práva sa (okrem iného) uznáva:**

právo na život a ľudskú dôstojnosť,
zákaz mučenia, akéhokoľvek neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zotročovania a obchodovania s ľuďmi,
zákaz všetkých praktík zameraných na eugeniku, akéhokoľvek využívanie ľudského tela alebo jeho častí na zabezpečenie finančného prospechu a klonovanie človeka,
právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a ustanovenia zaručujúce, aby nikomu nebola odopretá sloboda,
právo na slobodu pohybu a slobodnú voľbu miesta pobytu,
právo na súkromie a rodinný život,
právo na ochranu osobných údajov a prístup k údajom verejného záujmu,
právo na slobodu myslenia, svedomia a vyznania,
právo na pokojné zhromažďovanie,
právo na slobodu prejavu,
právo na vzdelanie a kultúru,
právo na slobodnú voľbu práce, povolania a podnikateľských aktivít,
právo na majetok,
zákaz vyhostenia maďarských občanov z územia Maďarska,
právo na azyl,
rovnosť pred zákonom,
zákaz diskriminácie,
zákaz detskej práce,
právo na zdravé životné prostredie,
právo hlasovať a vystupovať ako kandidát vo voľbách na poslancov maďarského parlamentu, miestnych zástupcov a starostov a poslancov Európskeho parlamentu,
právo na spravovanie záležitostí občanov orgánmi nestranne, spravodlivo a v primeranom čase,
právo každého maďarského občana na ochranu zo strany Maďarska počas jeho pobytu v zahraničí
a v Základnom zákone sú vymedzené aj práva národností a základné práva osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie.
V súlade so Základným zákonom Maďarsko zameriava svoje úsilie okrem iného na:

zabezpečenie sociálnej istoty pre všetkých svojich občanov,
zabezpečenie dôstojného ubytovania pre každého a prístupu k verejným službám.

V Základnom zákone sú ustanovené aj rôzne **povinnosti**, a to:

povinnosť prispievať k uspokojovaniu spoločných potrieb (podieľanie sa na verejnom zaťažení) a

povinnosť maďarských občanov brániť svoju krajinu.

V časti Základného zákona s názvom **Štát** sú uvedené najzákladnejšie pravidlá týkajúce sa verejných funkcionárov a najdôležitejších inštitúcií krajiny a vymedzené je v nej právne postavenie a úlohy:

parlamentu,

prezidenta republiky,

vlády,

nezávislých regulačných orgánov,

ústavného súdu.

súdov a prokuratúry,

komisára pre základné práva,

miestnych samospráv,

Maďarskej národnej banky,

štátneho kontrolného úradu,

maďarských ozbrojených síl,

polície a národných bezpečnostných síl,

štátneho referenda.

V časti Základného zákona s názvom **Osobitné právne poriadky** sú uvedené pravidlá, ktoré upravujú stavy štátnej krízy, stavy núdze, stavy preventívnej obrany, neočakávaných útokov a stavy mimoriadneho nebezpečenstva.

2. Parlamentné zákony

V Maďarsku zákony prijíma **parlament**. Podľa Základného zákona musia byť **právne normy upravujúce základné práva a povinnosti** stanovené zákonom.

Parlamentné zákony sa prijímajú **jednoduchou väčšinou** (viac než polovica hlasov prítomných poslancov). Toto neplatí v prípade tzv. **kardinálnych zákonov**, ktoré sú vymedzené v Základnom zákone a na ich prijatie a zmenu je potrebná **dvojtretinová** väčšina hlasov **prítomných** poslancov parlamentu.

Podľa Základného zákona sa kardinálne zákony vzťahujú napríklad na občianstvo, cirkev, práva národnostných menšín žijúcich v Maďarsku, právne postavenie a odmeňovanie poslancov parlamentu a prezidenta republiky, ústavný súd a miestne samosprávy, podrobné pravidlá používania štátneho znaku a zástavy a ustanovenia o štátnych oceneniach.

Podľa Základného zákona na schválenie uznania záväzného charakteru zakladajúcich a pozmeňujúcich zmlúv Európskej únie, vyhlásenie vojnového stavu, uzatvorenie mieru a vyhlásenie stavu zavedenia osobitného právneho poriadku sú potrebné dve tretiny hlasov všetkých poslancov parlamentu.

Pred prijatím zákona XXXI z roku 1989 o zmene ústavy bola vydávaním zákonných dekrétov poverená Prezidentská rada Maďarska. Z hľadiska legislatívnej hierarchie sa zákonné dekréty, ktoré sú stále platné, pokladajú za právne predpisy rovnakej úrovne ako zákony.

3. Dekréty

V Základnom zákone sa uznávajú vládne dekréty, dekréty predsedu vlády, ministerské dekréty, dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky, dekréty vedúcich nezávislých regulačných orgánov a dekréty miestnych samospráv. V stave štátnej krízy dekréty môže vydávať aj Rada národnej obrany a v stave núdze prezident republiky.

3.1. Vládne dekréty

Právomoc **vlády** prijímať **dekréty** môže byť stanovená **primárne alebo môže byť založená na právomociach delegovaných zákonmi**. Primárne právomoci sú zakotvené v článku 15 ods. 3 Základného zákona, v ktorom sa uvádza, že vláda môže prijímať dekréty vo svojej sfére pôsobnosti v akejkoľvek záležitosti, ktorú neupravuje zákon. Žiadny dekrét vlády nesmie byť v rozpore so žiadnym zákonom. Týmto nie sú obmedzené právomoci parlamentu, pretože Parlament môže do svojej pôsobnosti zaradiť akúkoľvek regulačnú oblasť.

Podľa Základného zákona a zákona CXXX z roku 2010 o legislatíve vláda môže prijímať dekréty na vykonávanie zákonov aj na základe osobitnej legislatívnej právomoci. Podľa oddielu 5 ods. 1 zákona CXXX z roku 2010 o legislatíve musí byť v splnomocnení na prijímanie vykonávacích predpisov uvedený splnomocnený orgán, predmet a rozsah právomoci. Splnomocnený orgán nesmie legislatívne splnomocnenie preniesť na iný subjekt.

3.2. Dekréty predsedu vlády

Podľa Základného zákona vydávať dekréty môže aj predseda vlády, napr. na základe dekrétu môže vymenovať podpredsedu vlády spomedzi ministrov. Dekréty predsedu vlády sú v hierarchii legislatívy na rovnakej úrovni ako ministerské dekréty.

3.3. Ministerské dekréty

Ministerské dekréty sú v hierarchii legislatívy pod úrovňou vládnych dekrétov. Podľa Základného zákona ministri prijímajú dekréty **s právomocou** zákona alebo vládneho dekrétu (vydané v rámci ich pôvodnej legislatívnej kompetencie), či už nezávisle, alebo po dohode s iným ministrom. Takéto dekréty nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom, vládny dekrétom ani dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.4. Dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky

V rámci svojich právomocí vymedzených kardinálnym zákonom môže guvernér Maďarskej národnej banky vydávať **dekréty na základe štatutárnej právomoci**, ktoré nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom.

3.5. Dekréty riaditeľov nezávislých regulačných orgánov

Podľa článku 23 ods. 4 Základného zákona môžu riaditelia nezávislých regulačných orgánov v rámci svojej kompetencie vymedzenej kardinálnym zákonom, vydávať dekréty na základe štatutárnej právomoci, ktoré nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom, vládny dekrétom, dekrétom predsedu vlády, ministerským dekrétom ani so žiadnym dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.6. Dekréty miestnej samosprávy

Podľa článku 32 ods. 2 Základného zákona môžu miestne samosprávy v rámci svojich právomocí prijímať miestne dekréty na reguláciu miestnych sociálnych vzťahov, ktoré neupravuje zákon a nie sú ani v pôsobnosti žiadneho zákona. Dekréty miestnej samosprávy nesmú byť v rozpore s inými právnymi predpismi.

Podrobné pravidlá o dekrétoch, ktoré môžu prijímať zastupiteľské orgány miestnej samosprávy, sú uvedené v zákone CLXXXIX z roku 2011 o miestnych samosprávach v Maďarsku.

4. Medzinárodné dohody a základné zásady medzinárodného práva

Vláda Maďarska môže uzatvárať **medzinárodné dohody** s inými štátmi alebo vládami iných štátov. V Maďarsku je vzťah medzi medzinárodnými dohodami a vnútroštátnym právom založený na duálnom systéme, t. j. medzinárodné dohody sa stávajú **súčasťou vnútroštátneho práva** na základe ich **vyhlásenia** v právnych predpisoch.

Zásady medzinárodného práva

Podľa článku Q(3) Základného zákona Maďarsko akceptuje všeobecne uznávané právne normy medzinárodného práva. Obyčajové medzinárodné právo a všeobecné zásady medzinárodného práva sa stávajú súčasťou vnútroštátneho práva bez potreby transformácie.

II. Nelegislatívne pramene práva

1. Právne nástroje štátnej správy

Maďarský právny systém zahŕňa právne nástroje štátnej správy, ktoré nie sú právnymi predpismi, aj keď obsahujú normatívne ustanovenia. V zákone o legislatíve (zákon CXXX z roku 2010) sú vymedzené dva typy právnych nástrojov štátnej správy: normatívne rozhodnutia a normatívne nariadenia. Predstavujú pravidlá správania, ktoré nie sú všeobecne záväzné, t. j. nie sú záväzné pre každého. Sú len internými ustanoveniami, organizačnými a prevádzkovými pravidlami, ktoré sa vzťahujú iba na vydávajúci subjekt alebo podriadené orgány alebo osoby. Normatívne rozhodnutia a nariadenia nemôžu určovať práva a povinnosti občanov. Právne nástroje štátnej správy nemôžu byť v rozpore s inými právnymi predpismi a nemôžu reprodukovать ustanovenia právnych predpisov.

Podľa bývalého zákona o legislatíve (zákon XI z roku 1987) **štatistické oznámenia právne smernice**, ktoré sa tiež považujú za pramene práva (známe aj ako iné právne nástroje správy vecí verejných) sa nepovažujú za právne predpisy. V novom zákone o legislatíve sa už neuvádzajú. Aj keď právne smernice boli zrušené po nadobudnutí účinnosti nového zákona (1. januára 2011), štatistické nástroje vydané pred týmto dátumom sú až do ich zrušenia stále platné. (Štatistické oznámenia vydáva predseda ústredného štatistického úradu a obsahujú právne záväzné ustanovenia a pozostávajú výlučne zo štatistických pojmov, metód, klasifikácií, zoznamov a údajov.)

1.1. Normatívne rozhodnutia

Parlament, vláda a iné ústredné orgány štátnej správy, ústavný súd a rozpočtová rada môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovenú vlastnú organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti.

Zastupiteľské orgány miestnych samospráv tiež môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovené svoje činnosti a činnosti orgánov, ktoré riadia, ako aj svoje programy činnosti, organizáciu a fungovanie orgánov, ktoré riadia. Obdobne aj zastupiteľské orgány štátnych samospráv môžu mať v normatívnych rozhodnutiach ustanovenú svoju organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti, ako aj organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti orgánov, ktoré riadia.

1.2. Normatívne nariadenia

V rámci svojich právomocí a v súlade s právnymi predpismi prezident republiky, predseda vlády, riaditelia ústredných správnych orgánov (okrem vlády), predseda národného justičného úradu, generálny prokurátor, komisár pre základné práva, guvernér Maďarskej národnej banky, predseda najvyššieho kontrolného úradu, vedúci mestských a okresných samospráv, starostovia a mestskí úradníci môžu v normatívnych nariadeniach ustanoviť organizáciu, fungovanie a činnosti orgánov, ktoré vedú, riadia alebo kontrolujú.

Normatívne nariadenia, ktoré sú záväzné pre pracovníkov danej organizácie, môže tiež vydávať parlament, prezident republiky, ústavný súd, komisár pre základné práva, nezávislé regulačné orgány, kancelária predsedu vlády a vedúci úradu ministerstva.

2. Rozhodnutia ústavného súdu

Rozhodnutia ústavného súdu zohrávajú v legislatívnom systéme Maďarska dôležitú úlohu.

Podľa zákona CLI z roku 2011 o ústavnom súde **úlohy** ústavného súdu sú nasledovné:

kontrola ex post súladu právnych predpisov so Základným zákonom (postup kontroly ex post),

kontrola ex ante súladu zákonov, ktoré boli prijaté, ale ešte neboli vyhlásené a určitých ustanovení medzinárodných dohôd so Základným zákonom, individuálna kontrola na žiadosť sudcu: ak v priebehu konania má sudca uplatniť časť právneho predpisu, ktorú považuje za protiústavnú, alebo ktorú ústavný súd pokladá za protiústavnú, sudca pozastaví konanie a požiada ústavný súd o vyhlásenie časti právneho predpisu alebo legislatívneho ustanovenia za protiústavné a zakáže uplatnenie protiústavnej časti právneho predpisu,

vydávanie rozhodnutí o ústavných sťažnostiach na základe porušení práv zaručených v Základnom zákone: osoba alebo organizácia zainteresovaná v individuálnom prípade môže podať ústavnú sťažnosť, ak v dôsledku uplatnenia neústavného zákona v priebehu súdneho konania boli porušené jej práva zaručené Základným zákonom a ak vyčerpala všetky možnosti opravného prostriedku alebo nemá právo na opravný prostriedok, preskúmanie akéhokoľvek legislatívneho aktu, či nie je v rozpore s akoukoľvek medzinárodnou dohodou, ukončenie legislatívnych opomenutí zákonodarcom, ktoré sú v rozpore so Základným zákonom, riešenie určitých konfliktov týkajúcich sa kompetencií medzi štátnymi orgánmi alebo medzi miestnymi samosprávami a inými štátnymi orgánmi, výklad ustanovení Základného zákona, rôzne konania, ktoré patria do jeho právomoci v súlade so zákonnými ustanoveniami.

Ústavný súd uvádza k svojim rozhodnutiam podrobné odôvodnenia. Rozhodnutia ústavného súdu sú záväzné pre všetkých a nemožno sa proti nim odvolať.

3. Judikatúra súdov

Najvyšší súd Maďarska tzv. **Kúria** (do 1. januárom 2012 pod menom Najvyšší súd) v záujme plnenia svojich povinností pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania práva a poskytovaní právneho usmernenia nižším súdom vydáva **rozhodnutia týkajúce sa jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach a zásadné rozhodnutia**.

Postup vo veci jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach možno iniciovať, ak je na účely ďalšieho rozvoja judikatúry alebo zabezpečenia jednotnej judikatúry potrebné prijať rozhodnutie o zásade jednotnosti, alebo ak sa niektorá z komôr súdu Kúria chce odchyliť od rozhodnutia prijatého druhou komorou súdu Kúria. Rozhodnutie týkajúce sa jednotnosti v oblasti práva je pre súdy záväzné.

Zásadné rozhodnutia vychádzajú z praxe súdnych komôr súdu Kúria a podporujú jednotnosť aj pri vynášaní rozsudkov.

Rozhodnutia vydané na účely zabezpečenia jednotnosti právnych predpisov a zásadné rozhodnutia sa uverejňujú v **úradnej zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu**.

III. Rozsah uplatňovania právnych predpisov

Geografický rozsah pôsobnosti uplatňovania právnych predpisov zahŕňa územie Maďarska, zatiaľ čo rozsah pôsobnosti uplatňovania dekrétov zahŕňa správnu oblasť miestnej samosprávy. Osobný rozsah pôsobnosti uplatňovania právnych predpisov sa vzťahuje na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity na území Maďarska, maďarských občanov mimo územia Maďarska a v prípade dekrétov miestnych samospráv na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity v správnej oblasti danej miestnej samosprávy.

Zákon o legislatíve zakazuje **retroaktívnu platnosť**, pričom uvádza, že časť právneho predpisu nemôže ukladať povinnosti, ani ich sprísňovať, rušiť alebo obmedzovať práva alebo vyhlásiť konanie za nezákonné v období, ktoré predchádzalo nadobudnutiu účinnosti daného zákona.

V právnom predpise musí byť vždy stanovený dátum **nadobudnutia účinnosti** tak, aby zostal dostatočný čas na prípravu na jeho uplatňovanie.

Právny predpis a jeho **vykonávacie predpisy** musia nadobudnúť účinnosť súčasne. Právny predpis (alebo právne ustanovenie) sa stane neplatným, ak je zrušený alebo – ak obsahuje iba pozmeňujúce alebo zrušujúce ustanovenia – na základe zákona o legislatíve.

IV. Právne databázy

V Maďarsku je úradným vestníkom [Magyar Közlöny](#) a vydáva sa v elektronickej forme a jeho text sa pokladá za autentický.

Maďarský úradný vestník obsahuje maďarské právne predpisy (okrem dekrétov miestnych samospráv) vrátane:

nariadení a rozhodnutí ústavného súdu, ktoré sa musia uverejniť v maďarskom úradnom vestníku v súlade s právnymi ustanoveniami alebo na základe rozhodnutia ústavného súdu,

rozhodnutí parlamentu,

rozhodnutí týkajúcich sa jednotnosti rozhodovania v súdnych konaniach najvyššieho súdu Kúria,

stanovísk národného volebného výboru,

príloh vrátane zbierky rozhodnutí,

oficiálnej správy.

Databáza vnútroštátnych predpisov ([Nemzeti Jogszabálytár](#)) obsahuje všetky právne predpisy (okrem dekrétov miestnych samospráv) a právne nástroje štátnej správy platné v deň vyhľadávania. Právne predpisy sú predložené v konsolidovanej verzii spolu so zmenami a inými úpravami.

Tieto informácie sa dajú vyhľadávať podľa názvu a čísla a dá sa vyhľadávať aj text.

Prístup do týchto databáz je **bezplatný** a neplatia žiadne obmedzenia.

Súvisiace odkazy

[Autentický elektronický úradný vestník](#)

[Databáza vnútroštátnych právnych predpisov](#)

Posledná aktualizácia: 17/07/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.